

Фискални множители

Рамкови размисли

Георги Ганев

БМА, СУСФ, ЦЛС

Обща картина на спора

- Една школа:
 - в лоши времена стимулирай фискално,
 - ако може с дълг, щото алтернативите са неприятни
 - и после насред бумтящия растеж, оправи фиска
- Втора школа
 - в лоши времена не стимулирай фискално,
 - защото минусите са повече от плюсовете
 - а после фискът трудно се оправя

Основният въпрос

- Стимулира ли фискът стопанската активност?
 - Едната школа: ДА! Това е ЕДИНСТВЕНАТА възможност!
 - Другата школа – ъ-ъ-ъ, по-скоро едва ли твърде много, има нюанси
- Въпросът е в голяма степен емпиричен

Емпирията досега

- Като всяка уважаваща себе си икономическа тема, и тази е объркваща
 - Някои намират множители – толкова големи, че не си струва да разсъждаваш повече
 - Други намират положителни множители, но не особено големи и се изпада в дилема
 - Трети не намират почти никакви множители

Проблеми с рамката

- 70 години са малко – всъщност под един цикъл на фискална вълна
- Моделите – силна склонност да презюмират резултатите си чрез самата си архитектура
- Пропускат се много потенциално важни променливи

Значението на убежденията

- Любимата ми игнорирана променлива е динамиката на публичните убеждения
 - Очакването и убеждението на публиката, че държавата ТРЯБВА „да направи нещо“ и „да оправи нещата“. Това е ПРОМЕНЛИВА, при това ясно зависи от PR успеха на моделите с множителите.
 - Парадоксално, но е много вероятно колкото по-твърдо публиката вярва, че фискалният активизъм е ЕДИНСТВЕНОТО решение, толкова по-нисък да става множителят с времето.
 - Естествено, връзката на тази променлива със способността на стопанството да се възстановява само, без помощ, е също обратна.

Множители

- Множителите са много и коренно различни, валидни са поне следните типове:
 - Потребителски срещу инвестиционен
 - Краткосрочен срещу дългосрочен
 - Малки срещу големи икономики
 - Затворени срещу отворени икономики
 - Големи срещу малки публични задлъжнялости
 - Фиксирани срещу плаващи валутни режими
 - Развиващи се срещу развити икономики

Ами ако...?

- Един от основните ми проблеми с много от икономическите дебати е поредната липса на простия въпрос „ами ако не съм прав?“
- Резонността на този въпрос почива на факта, че разумните граници на емпирично оценените множители са между 0 и 2 – т.е. има сериозен шанс в конкретна ситуация и множествениците, и скептиците да не са прави.

Фискалната „ами ако...?“ матрица

- Две школи: множественици срещу скептици. И двете може да са прави, а може и да не са.
- Тогава важи следната матрица

	Ако съм прав...	Ами ако не съм...?
множественици	Цвета и рози Голям дълг	Пропаст и ужас Голям дълг
скептици	Цвета и рози Малък дълг	Пропаст и ужас Малък дълг

- Ключовият въпрос е вероятността дадена школа да е права